

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Česká středověká literatura

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_cjl_lit20
Označení materiálu	lit20_pl.pdf
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	Mgr. Pavla Bechnerová
Anotace	Pracovní list určený k opakování tématu české středověké literatury – systematizace poznatků, práce s textem.
Předmět	Český jazyk a literatura
Tematická oblast	Literatura
Téma	Česká středověká literatura
Očekávané výstupy	Procvičení, případně písemná práce
Klíčová slova	Staroslověnština, latina, čeština, středověké žánry
Druh učebního materiálu	Pracovní list
Ročník	Tercie a kvarta osmiletého gymnázia, 1.r očník čtyřletého studia
Cílová skupina	Osmileté i čtyřleté studium
Ověřeno	7.5.2014, 1C
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

Metodický pokyn

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

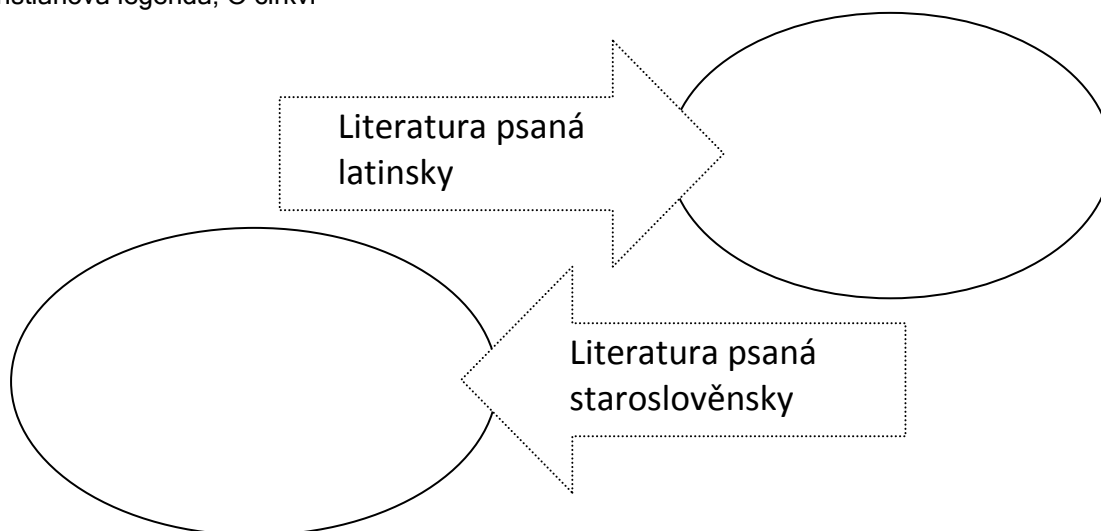
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ STŘEDOVĚKÁ LITERATURA

1. Zařadte do příslušné bubliny (ne každé dílo musí nutně patřit do uvedených kategorií):

Proglas, Mastičkář, Kronika česká, Dalimilova kronika, Legenda o sv. Kateřině, Život Metodějův, Kristiánova legenda, O církvi

2. Vyberte **správnou** variantu (může být více správných odpovědí): **Staroslověnština** je

- a) původní jazyk obyvatel Velké Moravy
- b) uměle vytvořený jazyk na základě velkomoravského dialektu
- c) uměle vytvořený jazyk na základě bulharsko-makedonského dialektu
- d) totožná s praslovanštinou
- e) jazyk zejména literární a kazatelský

3. Vyberte **správné** tvrzení a zakroužkujte je:

- a) Mastičkář je tragédie, která vznikla ve 14. století na základě evangelijních motivů o zmrtvýchstání Ježíše Krista.
- b) M. Jan Hus byl předchůdcem Tomáše Štítného z e Štítného.
- c) Alexandreida a Dalimilova kronika jsou první rozsáhlá a na vysoké úrovni napsaná díla v češtině.
- d) Kosmas, první známý český kronikář, nebyl duchovního stavu a jeho Kronika česká obhajuje a dokládá vládu přemyslovského rodu.
- e) Sieť viery pravé, alegorický spis o církvi narušené dvěma velrybami - papežem a císařem - sepsal v 15. století Petr Chelčický.
- f) Kristiánova legenda je s největší pravděpodobností nejstarší latinsky sepsaná legenda o sv. Vojtěchovi, druhém českém biskupovi.
- g) Proglas je veršovaná předmluva k evangeliu, je v něm obsažena myšlenka nutnosti přístupnosti Písma i kázání ve srozumitelném jazyce a nutnosti vzdělání jako takového.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. Dalimilova kronika

Autor díla/doba vzniku:

Žánr (vysvětlit):

Téma:

Jazyk, forma:

Další postřehy:

5. Napište správné pořadí vzniku děl od nejstaršího (1.) po nejmladší (6.):

Legenda o sv. Kateřině

Kristiánova legenda

Proglas

Knížky o svatokupectví

Hospodine, pomiluj ny

Alexandreida

6. VÝKLAD VIERY, _____

Protož, věrný křesťane, hledaj pravdy, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, prav pravdu, drž pravdu, braň pravdy až do smrti, nebť pravda tě vysvobodí od hřícha, od ďábla, od smrti duše a konečně od smrti věčné, jenž jest odlúčení věčné od milosti božie i od blahoslavené všie radosti, kteréžto radosti dojde, ktož kolivěk věří v boha i v Jezukrista, jenž jest pravý buoh a pravý člověk.

Autorem tohoto textu je _____ .

Co víte o jeho životě?

Literární tvorba tohoto autora byla zaměřena na:

Jazyk jeho děl (důvod):

Vysvětlíte název citovaného díla i jeho téma a záměr autora.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

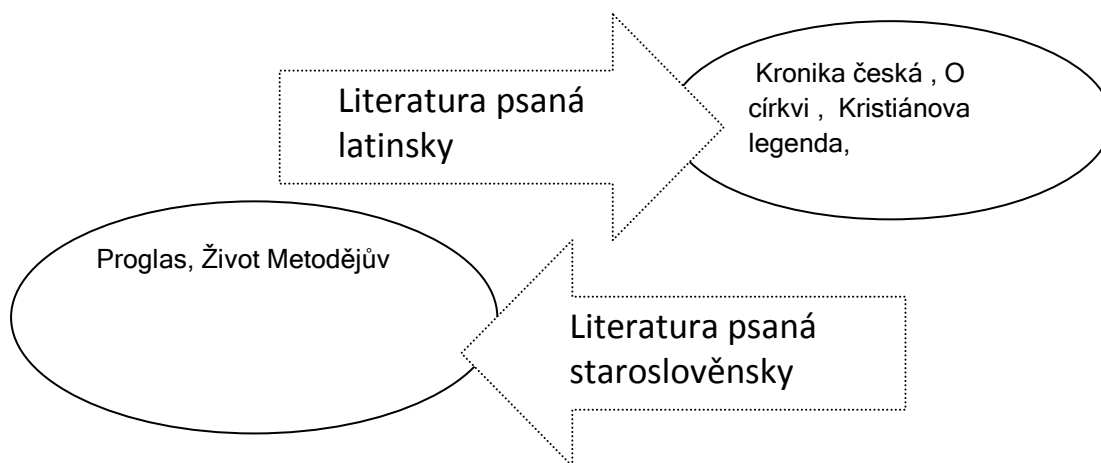
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení:

ČESKÁ STŘEDOVĚKÁ LITERATURA

1. Zařadte do příslušné bubliny (ne každé dílo musí nutně patřit do uvedených kategorií):

Mastičkář, Dalimilova kronika, Legenda o sv. Kateřině

2. Vyberte **správnou** variantu (může být více správných odpovědí): **Staroslověnština** je

- a) původní jazyk obyvatel Velké Moravy
- b) uměle vytvořený jazyk na základě velkomoravského dialektu
- c) **uměle vytvořený jazyk na základě bulharsko-makedonského dialektu**
- d) totožná s praslovanštinou
- e) **jazyk zejména literární a kazatelský**

3. Vyberte **správné** tvrzení a zakroužkujte je:

- a) Mastičkář je tragédie, která vznikla ve 14. století na základě evangelijních motivů o zmrtvýchstání Ježíše Krista.
- b) M. Jan Hus byl předchůdcem Tomáše Štítného z e Štítného.
- c) **Alexandreida a Dalimilova kronika jsou první rozsáhlá a na vysoké úrovni napsaná díla v češtině.**
- d) Kosmas, první známý český kronikář, nebyl duchovního stavu a jeho Kronika česká obhajuje a dokládá vládu přemyslovského rodu.
- e) **Sieť viery pravé, alegorický spis o církvi narušené dvěma velrybami - papežem a císařem - sepsal v 15. století Petr Chelčický.**
- f) Kristiánova legenda je s největší pravděpodobností nejstarší latinsky sepsaná legenda o sv. Vojtěchovi, druhém českém biskupovi.
- g) **Proglas je veršovaná předmluva k evangeliu, je v něm obsažena myšlenka nutnosti přístupnosti Písma i kázání ve srozumitelném jazyce a nutnosti vzdělání jako takového.**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. Kronika takřečeného Dalimila (Dalimilova kronika)

Autor díla: ??? Dalimil??? - autor dodnes přesně neznám, pravděpodobně rytířského stavu, uvědomělý Čech, domněnek o jeho totožnosti mnoho - Václavem Hájkem označen Daniel Meziříčský - odtud název kroniky / počátek 14. století (příchod Jana Lucemburského do českých zemí)

Žánr: kronika - epický žánr, zachycení dějin v tomto případě českého státu od počátků (bájných) do autorovy současnosti v chronologické posloupnosti

Téma: český národ, dějiny českého národa (Čechů - vyšší vrstvy), soběstačnost Čechů vůči německým obyvatelům a nově cizím příchozím - jako např. blízké českého krále Jana Lucemburského; obhajoba české státnosti a českých šlechtických rodů

Jazyk: český jazyk, nižší forma než např. Alexandreida nebo Legenda o sv. Kateřině

Forma: veršovaná

Další postřehy: vychází z Kosmovy Kroniky české a dalších zdrojů, ale pro svůj záměr obhajoby češství nebo původu některých rodů si historii upravuje,

5. Napište správné pořadí vzniku děl **od nejstaršího** (1.) po nejmladší (6.)

Legenda o sv. Kateřině 4..

Kristiánova legenda 3.

Proglas 1.

Knížky o svatokupectví 6.

Hospodine, pomiluj ny 2.

Alexandreida 5.

6. Ukázka citována dle MARTÍNKOVÁ, Věra. Čítanka I. Praha, Trizonia 1991, s. 132. ISBN 80-900953-9-9

Výklad **VIERY, DESATERA A PÁTEŘE** (odpovědi mohou být samozřejmě daleko obsáhlejší)

Autorem tohoto textu je Jan Hus.

Co víte o jeho životě? kněz, kazatel, univerzitní profesor, děkan artistické fakulty, posléze i rektor, upozorňoval v kázáních i v literární tvorbě na negativní jevy ve společnosti a církvi, nakonec otevřený střet s představiteli církve, prohlášen odpadlíkem od církve, odchází do Kostnice obhájit a vysvětlit své učení, uvězněn, upálen jako kacíř 6, 7. 1415 ...

Literární tvorba tohoto autora byla zaměřena na kritiku církve a společnosti, ale také na zpřístupnění věrouky širšímu obecnstvu než pouze vzdělané kněžské vrstvě, upozorňuje na nešvary (nejen) církevních hodnostářů - desátky, mnohoobročnictví, odpustky...,

Jazyk jeho děl (důvod): Latina - především v počátcích - jako polemika s církvi, později čeština - srozumitelná širokému obecnstvu - zaměřena i na nevzdělané vrstvy - usiloval o bohatý český jazyk

Vysvětlete název citovaného díla i jeho téma a záměr autora.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Víry - krédo (vyznání víry), desatera - desatero kázání boží, páteř - Páter noster - otčenáš = výklad tří základních křesťanských modliteb + úvahy nad jejich mravním dopadem a chováním společnosti